

STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR NATURFORSKNING NINA
Postboks 5685 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ulf Ullring

Vår ref. 2020/13716-2 432.3

Deres ref. 2021/2020 Dato 26.01.2021
475.1 MHe

Delegert - Dispensasjon - Langsua NP m.fl. - Helikopter - Lavtflyging og landing i forbindelse med elgmerking og elgtelling i 2021 - Norsk institutt for naturforskning

Vedtak

Langsua nasjonalparkstyre gir NINA v/Morten Heim tillatelse til merking av elg vinteren 2021 i Langsua nasjonalpark, Dokkfaret landskapsvernområde, Espedalen landskapsvernområde, Hersjømyrin naturreservat og Oppsjømyra naturreservat forbindelse med et 2-årig forskningsprosjekt på elg i Innlandet fylket 2020-2021. I samband med dette gis også tillatelse til bruk av luftfartøy (helikopter) lavere enn 300 m i forbindelse med lokalisering og telling av elg, samt landing med helikopter for merking av elg, etter gjeldende verneforskrifter §3 pkt. 6.3 (NP og LVO) og etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene (NP og LVO § 4, NR § 8), jf. nml § 48.

Følgende vilkår gjelder:

- Det skal foreligge tillatelser etter *Forskrift om innfanging og innsamling av vilt for vitenskaplige eller andre særlige formål*, samt fra *Forskrift om forsøk med dyr* innen feltarbeidet settes i gang.
- Ansvarlig fagmyndighet skal gjøre en vurdering av stressituasjonen for elgen ut fra snømengde og kondisjon, og melde denne vurderingen til oss.
- Det skal utvises alminnelig hensyn til annet vilt, og til friluftsliv og annen ferdsel.
- Alt avfall skal bringes ut og eventuell skade og alvorlig forurensning som følger av tiltaket skal dekkes av tiltakshaver, jf. nml § 11.
- Lavtflyging og landing skal kun foregå innenfor undersøkelsesområdene vist på vedlagte kart. Flyging til og fra merkingsområdet skal ikke skje som lavtflyging under 300m.
- Flygingen skal ikke foregå i helgene, og skal avsluttes før påskeuka, seinest 26. mars. I sørre undersøkelsesområde og i høyfjellsområdene skal flygingen avsluttes seinest 20. mars.
- Det skal føres kjørebok for hver tur og sendes inn rapport etter avsluttet flyging på en av følgende to måter:
  1. Manuell kjørebok: Dato og klokkeslett skal skrives inn ved start, planlagt flyrute føres inn, og det skal alltid meldes fra pr. SMS til SNO på mob. 951 65 085 innen flyging starter. Både kjøreboka og denne tillatelsen skal bringes med under flygingen og vises til ansvarlig oppsyn på forlangende. Rapport (avskrift av kjøreboka) skal sendes Langsua nasjonalparkstyre snarest mulig etter avsluttet flyging, seinest ved utgangen av april.
  2. Digital kjørebok: Mobilappen «Ferdast» benyttes <https://www.ferdast.no/>. Legg inn tillatelse og opplysning om sjåfør og «kjøretøy» før flyging og framvis ved kontroll. Registrer «ny tur» og velg kjøretøy og tillatelse før hver tur og trykk «start». Trykk

«avslutt» etter hver tur, og turen rapporteres deretter automatisk. Melding om flygingen og innsending av samlet rapport i etterkant er dermed ikke nødvendig.

- Det skal foreligge tillatelser til motorferdsel fra berørte kommuner og grunneiere før flyging starter.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av parter i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med en frist på 3 uker, jf. forvaltningslova § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Langsua nasjonalparkstyre.

Søknaden

I forbindelse med et pågående elgprosjekt i Innlandet fylke, søker Norsk institutt for naturforskning (NINA) v/Morten Heim om tillatelse til å utføre forskning inkludert lavtflyging og landing med helikopter innenfor utvalgte verneområder i Langsua. Dette omfatter Hersjømyrin naturreservat, Oppsjømyra naturreservat, Espedalen landskapsvernområde, Dokkfaret landskapsvernområde og Langsua nasjonalpark. De aktuelle områdene innenfor disse verneområdene som det søkes om motorferdseltillatelse for er avbildet på figuren nedenfor.

Avgrensning av områder for motorferdsel for elgmerking i 2021.

Formålet med elgprosjektet i Innlandet er å gi forvaltningen mer kunnskap om elgens områdebruk. Man ønsker å samle inn data om en sørnorsk elgbestand for å kunne studere faktorer som styrer dyrenes bevegelsesmønster, trekkatferd, reproduksjon og dødelighet for å øke forståelsen av hvordan elgen kan tilpasse seg et landskap med endret klima og økende menneskelig aktivitet. På grunn av at skrantesjuka er påvist på elg i Norge kan det bli tatt vevsprøver under merking for senere testing for sykdommen. Studieområdet er også ganske nær Nordfjella villreinområde hvor klassisk smittsom skrantesjuka (CWD) er påvist, og det er fortsatt uklart i hvilken grad atypisk CWD er smittsom. Innsamlede data vil derfor inngå i analyser som tar sikte på å øke kunnskapsgrunnlaget for hvordan myndighetene kan håndtere en situasjon med atypisk og klassisk skrantesjuka i Norge.

I prosjektet vil man over en 2-årsperiode merke inntil 60 elg med GPS-halsbånd for å kartlegge områdebruk og individuell reproduksjon og dødelighet, samt ta prøver for genetiske og helsemessige undersøkelser. Det ble i 2020 påsatt sendere på 27 elg i Vågå, Sel, Nord-Fron og Gausdal, og målet i 2021 er merking av inntil 33 elg i Innlandet, samt prøvetaking og evt. veiing av dyrene.

Eksakt hvor merkingene/flygingen vil bli utført vil være gitt av hvor man finner elg i perioden, og det er ikke sagt at man kommer til å operere innenfor nasjonalpark/verneområde. I fjor ble det merket 8 dyr i områdene omkring Vågskardvatnet/Vågskardfjellet (i Langsua NP). Dette er et tradisjonelt vinteropp-holdsområde for elg, og de antar at det er her de vil finne elg også i 2021. De må imidlertid ta høyde for at det kan være elg som er aktuelle å sette sendere på innenfor hele nasjonalparken/alle verne-områdene.

Lokalisering av elgene og immobiliseringen vil utføres med helikopter og håndtering av elgene i forbindelse med merking vil bli utført av veterinær og nødvendig feltmannskap. Dyr påsatt sendere vil kunne følges på «*dyreposisjoner.no*».

Feltarbeidet ønskes utført i perioden 2.1.2021 – 31.3.2021, og vil normalt være gjennomført i løpet av en drøy 1 ukes tid. Eksakt tidspunkt vil være gitt av snø- og værforhold, og når man har tilgang på kvalifisert personell.

Berørte kommuner Nord-Fron, Sør-Fron og Gausdal er også søkt om tillatelse til motorisert ferdsel og landing med helikopter. Det samme blir grunneierne.

Verneformål og verneforskrifter

Søknaden er vurdert etter:

- Verneforskriftene for Langsua NP, Hersjømyrin NR, Oppsjømyra NR, Dokkfaret LVO og Espedalen LVO, alle av 11.03.2011
- Naturmangfoldloven (nml) av 19.06.2009.

Langsua nasjonalpark med tilliggende verneområder ble vedtatt opprettet gjennom verneplan for Langsua av Kongen i statsråd 11. mars 2011. Langsua nasjonalparkstyre har forvaltningsmyndigheten for alle verneområdene med unntak av Hynna naturreservat hvor Statsforvalteren i Innlandet er forvaltningsmyndighet.

Formålet med Langsua nasjonalpark er bl.a. å ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt og villmarkspreget naturområde, og videre å ta vare på et lavfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold herunder arter, bestander og naturtyper (jf. verneforskriften for Langsua nasjonalpark § 1).

Formålet med Dokkfaret LVO og Espedalen LVO er bl.a. å ta vare på et natur- og kulturlandskap med stor økologisk verdi, kulturell verdi og opplevelsesverdi, samt ta vare på biologisk mangfold/naturmangfold, seterbebyggelse og setervoller herunder naturtyper som bl.a. myr, ferskvann/våtmark, naturbeite-/slåttemark, og arter knyttet til disse (jf. verneforskriften § 1).

Formålet med Hersjømyrin NR og Oppsjømyra NR er å ta vare på spesielle myr- og våtmarksområder og svært viktig leveområder for sjeldne og sårbare plante- og fuglearter, samt områder med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystem, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser (jf. verneforskriften § 1).

I nasjonalparken og naturreservatene er alt dyreliv og deres yngleområder vernet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse, jf. verneforskriften for Langsua nasjonalpark § 3.1 og naturreservatene § 3. I landskapsvernområdene finnes ikke noe slikt forbud i verneforskriften, men her er dyrelivet beskyttet mot unødvendig skade og forstyrrelse gjennom annet lovverk, inkludert naturmangfoldlovens § 6 Generell aktsomhetsplikt og § 15 Forvaltningsprinsipp, hvor det blir understreket at unødvendig forstyrrelse, skade og lidelse på villlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås.

Forskning som medfører aktivitet som krever dispensasjon fra verneforskriftene, slik som i dette tilfellet, skal vurderes særskilt etter nml. § 48.

Motorferdsel er generelt forbudt etter verneforskriftene, herunder lavtflyging under 300m, jf. § 3 pkt. 6.1. Men lavtflyging kan tillates i nasjonalparken og landskapsvernområdene i forbindelse med dyretellinger jf. § 3 pkt. 6.3. Landing med helikopter samt lavtflyging i naturreservatene må behandles etter de generelle vernebestemmelsene jf. nml §48.

Vurdering

Selve prosjektet må altså først vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven, da det ikke er gitt spesifiserte unntak i vernebestemmelsene for den omsøkte forskningsvirksomheten og fordi virksomheten medfører annen søknadspliktig aktivitet, her motorferdsel og landing med helikopter. Etter nml § 48 kan forvaltningsmyndigheten gi dispensasjon for tiltaket dersom 1) det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom 2) sikkerhetshensyn eller 3) hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. I dette tilfellet vurderes tiltaket kun etter 1).

Selv om forvaltningsmyndigheten i Langsua ikke har et forvaltningsansvar for jaktbare arter slik som elg, så er kunnskap om områdets elgpopulasjon også viktig for oss med tanke på en langsiktig og helhetlig økosystembasert forvaltning av verneområdene og verneverdiene der. Prosjektet kan gi nyttig kunnskap om elgens bruk av områdene og belyse ytterligere elgens funksjon i økosystemet. Forskningsprosjektet kan således på sikt styrke forvaltningsmyndighetens evne til å ivareta verneformålet for verneområdene, samt å forvalte verneverdiene etter naturmangfoldlovens bestemmelser om forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer (§ 4) og for arter (§ 5). Dette er i tråd med

verneformålet for verneområdene, jf. verneforskriftenes § 1, og innenfor akseptable grenser for forstyrrelse, jf. nml § 48.

Dyrelivet i nasjonalparken og naturreservatene er vernet mot all skade og unødvendig forstyrrelse. I landskapsverneområdene skal vanlige aktsomhetsregler følges, og unødvendig støy og forstyrrelser skal unngås. I dette tilfellet vil tiltaket medføre kraftig støy ved lavtflyging, landing og letting. Eventuell forstyrrelse av annet dyreliv vil likevel være relativt kortvarig, og vi mener at dette ikke vil føre til vesentlige negative konsekvenser om tilbørlig hensyn tas. Vi forutsetter da at flyging til og fra ikke foregår som lavtflyging, men over 300 m.

Tiltaket vil også skje på den tid av året da slike forstyrrelser potensielt har minst negative ringvirkninger. Flygeaktivitet i det sørlige undersøkelsesfeltet kan imidlertid komme til å forstyrre flere sårbare fuglearter i en særlig sårbar periode om tiltaket trekker ut og det må derfor avsluttes i tide. Innen 20. mars anslås som tilstrekkelig. Tilsvarende bør man også holde seg unna høyfjellsområdene i det nordlige undersøkelsesfeltet etter 20. mars. Det vil derfor være viktig å utføre arbeidet så tidlig som mulig i sesongen.

Elgen vil komme i en stressituasjon som følge av tiltaket, og det er derfor viktig at forstyrrelsen ikke blir langvarig. Den vil bli utsatt for energitap om den skremmes over en viss distanse, og spesielt i dyp snø. Dersom snødybden er stor, dvs. opptil en meter eller mer, mener vi at det må vurderes om det er forsvarlig å stresse dyrene med lavtflyging og landing ut fra et dyrehelseperspektiv. NINA har lang erfaring med slikt merkearbeid og har med seg veterinær i felten, så dyrehelseaspektet skal etter vår vurdering normalt sett bli godt ivaretatt. Vi har heller ikke registrert negative sider ved fjorårets merkearbeid i de samme områdene. Vi ønsker likevel å holdes informert om i hvilken grad forholdene er forsvarlige.

Kunnskapen om de berørte verneområdene og verneverdiene der som kan påvirkes av tiltaket er tilstrekkelig godt til å vurdere tiltakets effekt på økosystemet, jf. nml §§ 8 og 9. Tiltaket vil neppe ha vesentlig innvirkning på elgpopulasjonen og økosystemet ellers, jfr. nml §10. Bruk av helikopter kan være svært stressende for dyrelivet der den foregår, men berører samtidig et relativt lite område og av kort varighet, og er således en effektiv og tilstrekkelig miljøvennlig bruk av teknologi for gjennomføring av tiltaket, jf. nml §12. Eventuell skade og forurensning som følger av tiltaket skal dekkes av tiltakshaver, jf. nml § 11.

Verneområdene er mye brukt til friluftsliv, og det er nødvendig at det utvises hensyn til dette også. Det betyr at flyging ikke skal foregå i vinterferien og i helgene.

Ut fra dette kan det gis tillatelse med gitte vilkår til merking av elg i de nevnte verneområdene også i 2021, samt lavtflyging og landing med helikopter i den forbindelse etter verneforskriftenes generelle vernebestemmelser jf. naturmangfoldlovens §48.

Med hilsen

Ulf Ullring
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Nord-Fron kommune	Nedregate 50	2640	VINSTRÅ
Fron fjellstyre		2643	SKÅBU
Gausdal fjellstyre	Vestringsvegen 4	2651	ØSTRE GAUSDAL
Espedalen bygdealmening			
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Gausdal kommune	Vestringsvegen 8	2651	ØSTRE GAUSDAL
Statens naturoppsyn v/ Kjølvs Falklev			
Sør-Fron kommune	Kommunevegen 1	2647	SØR-FRON